

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VI МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ»

20-21 ЛЮТОГО 2025 РОКУ

м. Запоріжжя

<i>Крашевський А.В.</i> ВИКОРИСТАННЯ В МЕДИЦИНІ НЕЙРОКОМП'ЮТЕРНИХ ІНТЕРФЕЙСІВ: СВІТОГЛЯДНО-ЕТИЧНИЙ ПОГЛЯД	77
<i>Рудько Н.П., Іванченко Д.Г., Крісанова Н.В.</i> СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ МЕДИЦИНИ МАЙБУТНЬОГО	78
<i>Уварова О.О., Нігрецкул В.В.</i> ЩО СПОНУКАЄ АБІТУРІЄНТІВ ОБИРАТИ МЕДИЧНІ СТУДІЇ: МОТИВАЦІЯ ТА ІМІДЖ ПРОФЕСІЇ	79
<i>Фроленко А.М.</i> ВІДНОСИНИ ЛІКАРЯ-ПАЦІЄНТА І ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В МЕДИЦИНІ	80

СЕКЦІЯ 5. ДІТИ І ВІЙНА

<i>Боярська Л.М., Герасімчук Т.С.</i> ВПЛИВ ВІЙНИ НА МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ	83
<i>Іванько О.Г.</i> КВАДРОБІНГ – ЦЕ НЕ ТІЛЬКИ БІГ НАВКАРАЧКИ	84
<i>Курочкін М.Ю., Давидова А.Г., Капустін С.А.</i> РЕАБІЛІТАЦІЯ ВАЖКОХВОРОЇ ДИТИНИ: МЕДИКО-СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ	85
<i>Пацера М.В.</i> ДІЇ БАТЬКІВ ХВОРОЇ ДИТИНИ ПОЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ	86
<i>Редько І.І.</i> БЕЗПЕКА ТА ЗАХИСТ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ	87
<i>Цупікова О.А.</i> ВПЛИВ ВІЙНИ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ	89

СЕКЦІЯ 6. ПРОБЛЕМИ МЕДИЧНОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

<i>Haidai N.V., Shapoval O.S., Serhiienko M.Yu., Deinychenko O.V., Onopchenko S.P.</i> PRACTICE-ORIENTED TRAINING OF STUDENTS IN OBSTETRICS AND GYNECOLOGY IN A BLENDED LEARNING FORMAT	90
<i>Губка В.О., Вільданов С.Р., Гайдаржі Є.І., Головка М.Г.</i> ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ КУРСІВ ЗА ВИБОРОМ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ВИПУСКНИКІВ НА КАФЕДРІ ГОСПІТАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ	91
<i>Дуюн І.Ф.</i> ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНІХ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОГО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У НАДЗВИЧАЙНИХ УМОВАХ	92
<i>Земляний Я.В., Земляна Н.А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВІДПРАЦЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ПРИ ВИКЛАДАННІ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	94
<i>Кандибей В.К.</i> РОЛЬ ВИКЛАДАЧА В ПОБУДОВІ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ І ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МЕДИКІВ	95
<i>Козиряцька С.А.</i> ВИКЛАДАННЯ ЕЛЕКТИВНОГО КУРСУ «ОСНОВИ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ЕТИКИ І МОРАЛІ» СТУДЕНТАМ МЕДИЧНИХ ЗВО ЯК СКЛАДОВА ГУМАНІСТИЧНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТІ	96
<i>Крупей К.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ «МІКРОБІОЛОГІЇ, ВІРУСОЛОГІЇ ТА ІМУНОЛОГІЇ» В УМОВАХ ВІЙНИ: ІНТЕГРАЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС	98
<i>Лукіна Г.М.</i> ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ НА ТЛІ ВОЄННОГО СТАНУ	100
<i>Марушко Ю.В., Бойко Н.С.</i> МИСТЕЦТВО СПІЛКУВАННЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	102
<i>Масік Н.П.</i> ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ КЛІНІЧНОГО ПРОФІЛЮ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	104
<i>Мурзіна О.А.</i> ФАКТОРИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ЯКІСТЬ ДИСТАНЦІЙНОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ	105
<i>Назаренко О.В., Солов'юк О.О.</i> СПІЛКУВАННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ СЬОГОДЕННЯ	106

до асоціальності, коли людина втрачає здатність і навички комунікації, які є вкрай необхідними для роботи в професії типу «людина-людина». Багато моментів особистого та живого спілкування втрачається, так само, як і втрачається емоційний зв'язок, зоровий контакт із викладачем. Для майбутніх лікарів, які обрали фах терапевтичного спрямування, навички комунікації, емпатії є вкрай необхідними для того, щоб стати успішним конкурентоспроможним лікарем. Ці навички може закласти викладач власним прикладом, відпрацьовуючи практичні навички біля ліжка хворого.

Як викладачка та аспірантка кафедри Внутрішніх хвороб 1 Запорізького державного медико-фармацевтичного університету я маю змогу продовжувати процес, як навчання, так і наукової активності та роботи. Багато студентів висловили велике бажання мати повноцінне очне навчання після тривалої перерви для того, щоб покращити свої вміння практичного спрямування, що є вкрай необхідним для формування особистості сучасного лікаря-фахівця.

Як викладач, я маю створити безпечні умови праці для моїх студентів, що відноситься до специфіки роботи в умовах військового часу в прифронтовому місті. Впродовж 5 академічних годин практичних занять із майбутніми лікарями і 3,5 академічних годин із лікарями-фізреабілітологами, вивчаючи дисципліну «Внутрішня медицина» (кардіологія, гастроентерологія, пульмонологія, гематологія, ендокринологія) та «Фізична терапія в клініці внутрішніх хвороб» я маю розкрити тему, зробивши нові знання та велику кількість матеріалу простими та адаптованими для розуміння. Така тривалість занять дозволяє аналізувати певну нозологію біля ліжка хворого, обираючи необхідного для цього пацієнта у відповідності до теми заняття. Слід зазначити, що не всі пацієнти є готовими та відкритими до діалогу з великою кількістю студентів і їхнього викладача, що не є безпосередньо їхнім лікуючим лікарем, а тим паче до того, щоб бути моделлю до відпрацювання практичних навичок. Тож викладач має у даному випадку взяти ініціативу в свої руки: перед тим, як вести студентів до палати, розпочати процес спілкуватися з пацієнтом, слід поговорити з ним особисто, як, в першу чергу, з людиною, в спокійній і доброзичливій атмосфері, пояснивши хворій людині мету даного огляду разом із юними колегами-лікарями. А в момент спілкування з пацієнтом у палаті лікар-викладач має бути обізнаним у захворюванні, що вивчається, для того, щоб задавати вірні та коректні питання для практичного засвоєння розібраних теоретичних знань, показати приклад ввічливого та чемного поведіння з пацієнтом із повагою до гідності людської особистості, делікатного тону бесіди та розбору практичних навичок із огляду, пальпації, перкусії, аускультатії, розбору лабораторних і інструментальних методів обстеження за історією хвороби.

Отже, сучасна система освіти вимагає фундаментальної трансформації у світлі нових реалій, що принесені пандемією та війною. Роль викладача та вчителя більше не полягає лише в звичному викладанні усім відомого та легкодоступного матеріалу, але, в першу чергу, в логічному структуруванні величезної кількості матеріалу для його практичного впровадження в повсякденне життя з великим акцентом саме на практичну складову.

**ВИКЛАДАННЯ ЕЛЕКТИВНОГО КУРСУ
«ОСНОВИ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ЕТИКИ І МОРАЛІ»
СТУДЕНТАМ МЕДИЧНИХ ЗВО
ЯК СКЛADOVA ГУМАНІСТИЧНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТІ**

*Кози́ряцька Світлана Анатоліївна,
кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент,
доцент ЗВО кафедри культурології та українознавства,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

Підготовка майбутніх лікарів закладами вищої освіти передбачає використання гуманістичного підходу в освіті, орієнтованого не лише на індивідуалізацію навчання, сприяння саморозвитку особистості, забезпечення можливостей для її особистісного й професійного зростання, але й на формування моральної відповідальності, особливо в

контексті викликів воєнного часу, розвиток духовного потенціалу, виховання гуманістичних цінностей, зокрема поваги до людської гідності, до права людини на життя, з позицій справедливості та паритетності.

Українська дослідниця Г. Усатенко стверджує, що «система освіти є тією сферою, яка поєднує й загальносвітовий контекст сучасного глобалізованого світу, і локальний, національний контекст, боротьба за який має багатостолітню історію <....>. І в цьому процесі «першорядну роль відіграють гуманістичні цінності: поваги до людської особистості, її права на життя, права на освіту, знання та самореалізацію» [3]. Сьогодні «все більшої актуальності набувають ідеї толерантності, поваги до Іншого, взаємодії людини і природи, людини і техніки та технологій (зокрема загальна цифровізація і втрата приватності)» [3] – усе вищесказане також засвідчує важливість реалізації гуманістичного підходу в освіті та його актуальність. Відтак, сьогодні пріоритетом системи вищої медичної освіти є розвиток гуманістичного мислення майбутніх лікарів, а це з-поміж іншого передбачає вивчення дисциплін духовно-морального спрямування, у тому числі й елективного курсу «Основи християнської етики і моралі».

Формування нових цінностей гуманістичного спрямування включає, на думку Н. Фоменко, такі складники, як «національна спрямованість, а також відкритість системи освіти, перенесення акценту з навчальної діяльності викладача на діяльність студента, перехід від репродуктивного навчання до продуктивного, самоствердження особистості за умов педагогічної підтримки, перетворення позицій педагога і студента на особистісно рівноправні, творча спрямованість навчального процесу, перехід від регламентовано-контрольованих способів організації навчального процесу до активно-розвиваючих, наступність і неперервність освіти тощо» [4].

Усе вищесказане передбачає певну трансформацію мети, змісту, методів і засобів навчання як основних компонентів системи освіти, що також можуть забезпечити елективні онлайн-курси.

Під час викладання онлайн-курсу «Основи християнської етики і моралі» слід виходити з того, що майбутній лікар повинен мати, крім професійних знань, умінь і навичок, також моральну позицію та мотиваційно-ціннісне ставлення до своєї діяльності. Формування останнього має базуватись на продуктивній самостійній активності, що полягає, зокрема, в опануванні матеріалів курсу, вирішенні задач, що передбачають пояснення ситуації з позиції загальнолюдських морально-духовних цінностей, сконцентрованих у християнській культурі, а також у конструктивній діалогічній взаємодії студентів і тьютора.

Діалогічна взаємодія, у свою чергу, передбачає застосування на заняттях дискусійного підходу та проблемно-пошукового методу. Оскільки світська гуманістична мораль ставить у центр картини світу людину як основну цінність, а християнська мораль є теоцентричною, під час викладання курсу слід досягти балансу між цими складовими. Для вивчення моральних (християнських) чеснот слід застосовувати підхід, коли майбутні лікарі будуть вчитися обстоювати свої погляди як фахівці, виходячи з професійних знань, з необхідності надання невідкладної допомоги, медичних потреб людини, а також з принципу поваги до життя, однак не заперечуючи при цьому духовний зміст християнської моралі, що є універсальною за своєю роллю та змістом.

Врахуємо також у навчальному процесі положення гуманістичного підходу про те, що «людина – найбільша цінність» та «положення про неповторність кожної людини» [1]. Тому індивідуалізація навчання, розвиток позитивних рис студентів, їх сильних сторін, потенціалу, а також прагнення «збільшувати цінність людини означає відкривати й розвивати ці характеристики, сприяти їх виявленню та реалізації в людському житті» [1], що є важливим у контексті розгляданого онлайн-курсу.

Гуманізм у медичній освіті орієнтований не лише на професійну підготовку, спираючись на моральні засади, які «за замовчуванням» потрібно прищепити майбутнім лікарям, але й на «гармонізацію стосунків між людиною і суспільством, людиною і природою» [2], на розвиток екологічного мислення, формування соціальної зрілості як

одного з чинників професійного зростання. Відтак, вивчення цих глобальних проблем людства також необхідно здійснювати в дискусійному полі, зокрема й таких, як консюмеризм (споживацтво), індивідуалізм, консеквенціалізм, конформізм, гедонізм (як культ насолоди, а відтак, корисливого погляду на життя), сибаритство, дух вседозволеності, культ успіху, коли мета виправдовує засоби, тощо.

У контексті війни особливого значення для майбутніх лікарів набуває тема психічного здоров'я, тому обов'язковими для вивчення вбачаємо теми, що стосуються терапевтичного ефекту сповіді, молитовних практик.

У фокусі особливої уваги залишаються теми, пов'язані зі ставленням до життя, що визначає погляди майбутнього лікаря з питань абортів, у тому числі й застосування абортивної контрацепції, екстракорпорального запліднення, клонування, евтаназії, генної терапії, а також щодо різноманітних залежностей, неправильного харчування, самолікування.

Відтак, діалог, дискусія, вирішення ситуативних задач у ході опанування елективного курсу сприяють розвитку аналітичного мислення, прищеплюють мовленнєві навички, вчать аргументованому й логічно-послідовному обстоюванню професійних поглядів, формують деонтологічну культуру майбутніх лікарів, їх моральну доктрину.

Застосування проблемно-пошукового методу, завдань, що передбачають індивідуально-пошукову роботу, дискусійного підходу та висвітлення релігійних тем крізь призму сучасності дасть змогу «втримати» цікавість здобувачів освіти під час онлайн-навчання, сприятиме розвитку когнітивних здібностей, ціннісно-мотиваційних, діяльнісних та особистісних компонентів компетентності майбутнього фахівця, формуванню його духовно-морального досвіду.

Список використаних джерел

1. Арцишевський Р. А. Методологічні засади гуманістичної педагогіки. *Український педагогічний журнал*. 2015. №1. С. 69–76.
2. Кравець Н. М. Гуманізм і духовні цінності в освіті. URL.: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/kravec.php>
3. Усатенко Г. О. Гуманістичний підхід в освіті: тяглість традиції і виклики сьогодення. URL.: <https://skovoroda.man.gov.ua/storage/files/gumanistichny-pidhid-v-osviti.pdf>
4. Фоменко Н. А. Педагогіка вищої школи: методологія, стандартизація туристської освіти : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Київ : Слово, 2005. 216 с.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ «МІКРОБІОЛОГІЇ, ВІРУСОЛОГІЇ ТА ІМУНОЛОГІЇ» В УМОВАХ ВІЙНИ: ІНТЕГРАЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

*Крупей Кристина Сергіївна, к. біол. н.,
доцент кафедри мікробіології, вірусології та імунології,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

Війна суттєво змінила освітній ландшафт і поставила перед викладачами завдання адаптації до нових реалій. У цей час особливого значення набуває не лише внутрішня науково-дослідна діяльність, але й налагодження співпраці з іншими університетами, що дозволяє розширити горизонти освітнього процесу, обмінюватися досвідом та підтримувати студентів у їхньому професійному становленні.

На кафедрі мікробіології, вірусології та імунології ЗДМФУ значна увага приділяється створенню умов для залучення студентів до міжуніверситетських проєктів, експериментальних досліджень та популяризації науки через розробку відеофільмів, участь у телевізійних інтерв'ю та гуртковій роботі. Такі ініціативи забезпечують формування стійкої академічної спільноти, здатної працювати в умовах нестабільності та сприяти розвитку науки. Виходячи з цього, метою роботи було розкрити особливості інтеграції науково-дослідної діяльності студентів у навчальний процес при викладанні дисципліни «Мікробіологія, вірусологія та імунологія» в умовах війни.